

PAUL AUSTER
BROOKLYN
ÇILGINLIKLARI

ROMAN

İNİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
SEÇKİN SELVİ

Paul Auster
BROOKLYN
ÇILGINLIKLARI

Can Yayınları: 1656
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 674

The Brooklyn Follies, Paul Auster
© Paul Auster, 2005

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı
aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Ağustos 2007

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak ve Kitap Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Hayriye Kaymaz
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası
ISBN 978-975-07-0825-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Paul Auster
BROOKLYN
ÇILGINLIKLARI

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
SEÇKİN SELVİ

CAN YAYINLARI

PAUL AUSTER'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

- NEW YORK ÜÇLEMESİ / roman
KEHANET GECESİ / roman
YANILSAMALAR KİTABI / roman
KÖŞEYE KİSTİRMAK / roman
TİMBUKTU / roman
YALNIZLIĞIN KEŞFİ / anı-roman
ŞANS MÜZİĞİ / roman
SON ŞEYLER ÜLKESİNDE / roman
KEHANET GECESİ / roman
YÜKSEKLİK KORKUSU / roman
LEVIATHAN / roman
KIRMIZI DEFTER / öykü
DUMAN / SURAT MOSMOR / senaryo
CEBİ DELİK / özyaşamöyküsü
AY SARAYI / roman
YAZI ODASINDA YOLCULUKLAR / roman

Paul Auster, 1947 yılında ABD'nin New Jersey eyaletinde, Newark'ta doğdu. Daha 12 yaşındayken, önemli bir çevirmen olan amcasının kitaplarını okuyarak edebiyata büyük bir ilgi duymaya başladı. Columbia Üniversitesinde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı okuduktan sonra dört yıl kadar Fransa'da yaşadı, Fransız yazarlardan çeviriler yaptı. 20. yüzyıl Fransız şiiri üstüne önemli bir antoloji hazırladı. İlk kez 1987'de *New York Üçlemesi* adlı yapıtıyla büyük ilgi gördü. Daha sonra *Ay Sarayı*, *Kehanet Gecesi*, *Köşeye Kısırmak*, *Son Şeyler Ülkesinde*, *Leviathan*, *Şans Müziği*, *Timbuktu*, *Yanılsamalar Kitabı* ve *Yükseklik Korkusu* adlı romanları, *Yalnızlığın Keşfi* adlı anı-romanı, *Kırmızı Defter* adlı öykü kitabı birbirini izledi. Auster, eşi yazar Siri Hustvedt ve iki çocuğuyla birlikte New York, Brooklyn'de oturuyor.

Seçkin Selvi, Üsküdar Amerikan Koleji'ni bitirdikten sonra öğrenimini Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde sürdürdü. Meslek yaşamını çevirmenlik, gazetecilik ve tiyatro eleştirilenliği dallarındaki paralel çalışmalarıyla yürüttü. 1971-1980 yılları arasında Tiyatro 70 dergisini, 1981-1982'de Edebiyat 81 dergisini çıkardı ve genel yayın yönetmenliğini üstlendi. 1982-1993 döneminde Günaydın ve Sabah gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. 1986 yılından bu yana Milliyet Sanat Dergisi'nde tiyatro eleştirileri yazıyor. Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde dört yıl tiyatro eleştirisi dersi verdi. Halen Yeditepe Üniversitesi Tiyatro Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak eleştirisi dersi veriyor. 1957 yılında başlayan çevirmenlik alanında tiyatro, felsefe ve edebiyat dallarında 132 yapıtı çevirdi. 16 yıl da bir halkla ilişkiler ajansında genel müdür olarak görev yaptı. Şimdi Can Yayınları'nda editör olarak çalışıyor.

Kızım Sophie için

Uvertür

Ölmek için sâkin bir yer arıyordum. Birisi Brooklyn'i önerdi; ben de ertesi sabah çevreye bir göz atayım diye Westchester'dan kalkıp Brooklyn'e gittim. Elli altı yıldır oraya ayak basmamıştım, hiçbir şey hatırlamıyordum. Annemle babam, ben üç yaşındayken şehirden taşınmışlardı; yine de yaralı bir köpeğin sürüklene sürüklene yuvasına gidişi gibi, içgüdüsel bir yönelmeyle doğduğum yere dönüyordum. Yöredeki bir emlakçi, kahverengi kumtaşı binalarda altı-yedi daire gezdirdi, daha akşam olmadan Birinci Cadde'de, Prospect Park'a yakın bir apartmandaki iki yatak odalı bahçe katını tutmuştum bile. Komşularımın kim olduğunu bilmiyordum; umurumda da değildi. Hepsi sabah dokuz-akşam beş çalışıyorlardı, hiçbirinin çocuğu yoktu, bu yüzden bina hayli sessiz olacaktı. Ben de her şeyden çok bunu istiyordum. Hüzünlü ve gülünç yaşamıma sessiz sâkin bir son.

Bronxville'deki evin satışı için anlaşma yapılmıştı, ay sonunda işlemler tamamlanınca, para da sorun olmayacaktı. Eski karımla satıştan gelecek parayı bölüşmeyi planlıyorduk; bankaya yatıracağım dört yüz bin dolar, son nefesimi verene kadar bana yeter de artardı bile.

Başlangıçta bir başıma ne yapacağımı bilemiyordum. Tam otuz bir yılımı banliyö ile Mid-Atlantic Kaza ve Yaşam Sigortası Şirketi'nin Manhattan'daki ofisi arasında gidip gelmekle geçirmiştim; ama artık işim olmadığı için gün bitmek bilmiyordu. Eve

taşınmamdan bir hafta kadar sonra, evli kızım Rachel New Jersey'den beni ziyarete geldi. Kendime bir meşgale bulmam, oyalanacak bir proje icat etmem gerektiğini söyledi. Rachel aptal değildir. Chicago Üniversitesi'nde biyo-kimya doktorası yaptı, şimdi de Princeton dışındaki büyük bir ilaç fabrikasında araştırmacı olarak çalışıyor; ama tıpkı annesi gibi o da boyuna yave yumurtlar, zamane aklının çöplüklerini dolduran ne kadar basmakalıp, ne kadar bayat fikir varsa hepsini döktürür.

Büyük olasılıkla yıl sona ermeden ölmüş olacağımı ve proje yapmak fikrini hiç takmadığımı ona anlattım. Rachel bir an ağlayacakmış gibi oldu, ama sonra gözlerini kırpıştırıp gözyaşlarını tutarak benim ne gaddar, ne bencil olduğum konusunda demediğini bırakmadı. Annesinin sonunda beni boşamış oluşuna, bana daha fazla dayanamamış olmasına hiç şaşmamak gerektiğini de eklemeyi ihmal etmedi. Benim gibi biriyle evli olmak sonsuz bir işkence, canlı bir cehennem olmalıymış. *Canlı bir cehennem*. Vah zavallı Rachel... dilini tutamıyor işte. Olduğu olacağı tek çocuğum, yirmi dokuz yıldır bu dünyada ve bir kez olsun özgün bir söz söylediği, tamamen kendisine ait bir görüş öne sürdüğü olmadı.

Evet, zaman zaman çekilmez olabilirim. Ama her zaman değil... kasıtlı değil. İyi günümdeysen, tanıdığım herkes kadar tatlı ve sıcakkanlıyım. Müşterilerinize soğuk davranarak, onlara benim gibi hayat sigortası satmayı beceremezsiniz, en azından bunu otuz yıl boyunca başaramazsınız. Sempatik olmanız gerekir. İyi bir dinleyici olmanız gerekir. İnsanlarla yakınlık kurmayı, onlara sevimli görünmeyi bilmeniz gerekir. Bende bu yeteneklerin hepsi var, hatta daha fazlası da. Tatsız anlarım olduğunu yadsıyacak değilim, ama aile hayatının kapalı kapıları ardında ne tür tehlikelerin pusuya yattığını da herkes bilir. Bu, bütün evliler için bir zehir olabilir; hele hele evliliğin size göre bir şey olmadığını keşfettiğiniz zaman durumunuz daha da beterdir. Edith'le sevişmeyi severdim, ama dört-beş yıl sonra arzunun o ilk ateşi söndü, ondan sonra da ideal koca olmaktan çıktım. Rachel'a bakarsanız,

baba olarak da pek işe yaramazmışım. Onun anlarına karşı çıkmak istemem, ama işin doğrusu her ikisini de kendimce sevdim; kimi zaman kendimi başka kadınların kollarında bulduysam bile, bu maceraların hiçbirini ciddiye almadım. Boşanmayı da ben istemedim. Her şeye rağmen, sonuna kadar Edith'le olmayı planlıyordum. Boşanmak isteyen Edith'ti; yıllar boyunca işlediğim günahları, ölçüyü kaçırmalarımı düşünenecek olursak, haksız da değildi. Otuz üç yıl aynı çatı altında yaşadktan sonra farklı yönere yürüdüğümüz anda elde kalan nerdeyse bir hiçti.

Rachel'a günlerimin sayılı olduğunu söylemişim; ama bu, yersiz öğütleriyle tepemi attırdığı için verdiğim abartılı bir tepkiydi. Akciğer kanserimin ilerlemesi durmuştu; onkoloğun son muayeneden sonra dediğine göre, ihtiyatı elden bırakmamak kaydıyla duruma iyimser gözle bakabilirdim. Ama doktorun sözüne körü körüne güvendiğim anlamına gelmiyordu bu. Kanser şoku öylesine büyük olmuştu ki, hayatta kalabileceğime hâlâ inanmıyordum. Ölümü çoktan kabullenmişim; tümör kesilip çıkarıldıktan, insanın takatini tüketen ışın tedavisi ve kemoterapi azabına katlandıktan sonra, günlerce baş dönmesi ve bulantıyla kıvrandıktan, saçımı kaybettikten, özlemlerimi kaybettikten, işimi kaybettikten, karımı kaybettikten sonra yaşamı nasıl sürdüreceğimi hayal etmem bile zordu. İşte o yüzden Brooklyn'e geldim. İşte o yüzden bilinçaltı bir seçimle yaşamöykümün başladığı yere döndüm. Altmışıma yaklaşmışım ve önümde daha ne kadar zaman kaldığını bilmiyordum. Belki yirmi yıl, belki de sadece birkaç ay. Doktorun hastalığımın süreciyle ilgili tahminleri ne olursa olsun, hiçbir şeye kesin gözüyle bakmamam gerekiyordu. Yaşadığım sürece, yaşama yeniden başlamanın bir yolunu bulmalıydım; ama yaşamayacaksam bile, elim kolum bağlı oturup sonumun gelmesini beklemekten daha fazlasını yapmak zorundaydım. Her ne kadar kabullenmemekte dirensem de, bilim insanı kızım her zamanki gibi haklıydı. Kendime bir meşgale bulmalıydım. Kıcıımı kaldırıp bir şeyler yapmalıydım.

Taşındığımda ilkbaharın başlarıydı; ilk birkaç hafta çevreyi

keşfederek, parkta uzun yürüyüşler yaparak, yıllarca ihmal edilip çöplüğe dönmüş minik arka bahçeme çiçek dikerek vakit geçirdim. Yeniden çıkmaya başlayan saçlarımı Yedinci Caddede Park Slope Berberi'nde kestirdim, Movie Heaven diye bir yerden videolar kiraladım, ve (ilerde kendisinden daha etraflıca söz edeceğim) Harry Brightman adında süs düşkününü bir eşcinselin işlettiği, karmakarışık kitap yığınlarıyla dolu sahaf dükkanı Brightman's Attic'e sık sık uğradım. Çoğu sabahlar kahvaltıyı evde kendim hazırlıyordum, ama yemek yapmayı sevmemişim ve bu konuda hiç yeteneğim olmadığı için öğle ve akşam yemeklerini lokantalarda yiyordum... hep tek başıma, hep önümde açık duran bir kitapla, yemek süresini elimden geldiğince uzatabilmek için lokmaları hep ağır ağır çiğneyerek. Çevredeki birkaç seçeneği denedikten sonra, öğle yemekleri için Cosmic Diner'da karar kıldım. Yemekleri ahım şahım değildi, ama garsonlardan biri Marina adında Porto Rikolu bir içim su bir kızdı, ona hemen tutuldum. Benim yarı yaşında ve evliydi, yani bir aşk macerası söz konusu olamazdı; ama öylesine bakmaya doyulmayacak kadar güzel, bana karşı öyle nazik, pek de komik olmayan esprilerime gülmeye öylesine hazırды ki, izin günlerinde onu resmen özlüyordum. Tamamen antropolojik bir açıdan bakıldığında, daha önce tanıdığım bütün insan toplulukları içinde yabancılarla konuşmaktan en az çekinenlerin Brooklynliiler olduğunu keşfettim. Brooklynliiler başkalarının işine burunlarını sokmaya bayılırlar (yaşlı kadınlar çocuklarını sıkıca giydirmedeği için genç anneleri paylar, yoldan geçenler köpeğini yürüyüşe çıkarana tasmaya fazla asılıyorlar diye çıkışır); park yeri için senindi benimdi diye oyuncak kavgası yapan dört yaşında çocuklar gibi kapışır; hazırcevaplıkta, espri patlatmakta üstlerine yoktur. Bir pazar sabahı La Bagel Delight diye tuhaf adı olan kalabalık bir şarküteriye gittim. Niyetim tarçınlı-üzümlü ekmek istemektir, ama dilim dolaşınca *tarçınli-reagan* deyiverdim. Tezgâhın başındaki delikanlı ânında cevabı yaptırdı: "Kusura bakmayın, onlardan yok. Onun yerine çavdar-

lı nixon versek olmaz mı?"¹ Saniye sektirmeden patlatılan bu espri yüzünden az kalsın altıma kaçırıyordum.

Bu kasıtsız dil sürçmesinden sonra, aklıma Rachel'ın da onaylayacağı bir şey geldi. Belki müthiş parlak bir fikir değildi, ama hiç yoktan iyiydi; bu işe niyetlendiğim gibi dört elle sarılacak olursam, projemi gerçekleştirecek, beni uyusuk hayatımın tembelliğinden koparsın diye aradığım meşgaleyi bulmuş olacaktım. Proje çok mütevazı olduğu için, önemli bir iş yaptığıma kendimi inandırırım diye şöyle tantanalı, şatafatlı bir ad koymaya karar verdim. Kitabın adı *İnsan Çılgınlıklarının Kitabı* olacaktı; değişik işlerde geçen uzun çalışma hayatımda yaptığım her gafi, her bozum olup kıçüstü oturuşumu, her mahcup düşüşümü, her budalalığımı, yaptığım her çılgınca ve aptalca hareketi olabildiğince yalın ve açık seçik bir dille yazmayı tasarlıyordum. Kendi hikâyelerim bitince tanıdıklarımın başına gelenleri yazacak; o kaynak da tükenince tarihsel olaylara yönelip eski dünyanın yitip gitmiş uygarlıklarından yirmi birinci yüzyılın ilk aylarına kadar çağlar boyunca insanoğlunun yaptığı çılgınlıkları anlatacaktım. Başka hiçbir işe yaramasa bile, en azından insanları biraz olsun güldürür diye düşünüyordum. Ruhumu ortaya dökmek ya da duygu ve düşüncelerimi tahlil etmek gibi bir niyetim yoktu. Fars havasında hafif bir şey olacaktı ve tek amacım, günün olabildiğince çok saatini bununla geçirirken kendimi de eğlendirmektir.

Projeye kitap diyordum, ama aslında kitap filan değildi. Sarı kâğıtlı şirket bloknolarına, tabaka kâğıtlara, zarf arkalarına, kredi kartı ve konut onarım kredisiyle ilgili çöpe gidecek dekontların arkasına aklıma gelen, birbiriyle ilintisiz olayları not ediyor, biten her hikâyeyi mukavva bir kutuya atıyordum. Çılgınlığının belirli bir yöntemi yoktu. Kimi parçalar birkaç satırı geçmiyor; hecelerin yerini değiştirme, bir sözcük yerine yanlış bir sözcük söyleme gibi çok sevdiğim sürçmelerim başta olmak

¹ Tarçnli-üzümlü anlamındaki "cinnamon-raisin" yerine reagan dendiği için, tezgâhtar çavdar ekmeği anlamına gelen pumpernickel'i değiştirerek pumper-nixon diye kelime oyunu yapıyor. (Ç.N.)

PAUL AUSTER

BROOKLYN

ÇILGINLIKLARI

ROMAN

Auster, şaşkın ve sapkın Amerika'nın bu tarihsel anını yakalıyor ve okuyucuya bir umut mesajı sunuyor.

Boston Globe

Brooklyn Çılgınlıkları, sözcüğün en geleneksel anlamında Amerikan edebiyatının klasik bir yapıtı. Auster, bir Dickens romanı derinliğinde, çok katmanlı bir yapı kurmuş.

San Francisco Chronicle

Auster'ın Brooklyn için kaleme aldığı aşk şarkılarının bir yenisi olan bu kitap, bugüne kadar yazdığı en gerçekçi, en duyarlı ve toplum bilincini en çok taşıyan roman.

Booklist

Auster her zaman bir alıcılık ustası olmuştur; bu romanı da akıp gidiyor.

The Guardian

Auster karakterlerini ya odalara kilitler ya da çevrelerine gözle görülmeyen duvarlar örmelerini sağladı; bu kez tüm Amerikan ulusunu gözaltına alıyor.

The Independent